

Entitling Extraction

Parashas Noah

ה'תשס"ו - תשס"ז

2 - Artscroll

¹ God remembered Noah and all the beasts and all the animals that were with him in the Ark, and God caused a spirit to pass over the earth, and the waters subsided. ² The fountains of the deep and the windows of the heavens were closed, and the rain from heaven was restrained. ³ The waters then receded from upon the earth, receding continuously, and the waters diminished at the end of a hundred and fifty days. ⁴ And the Ark came to rest in the seventh month, on the seventeenth day of the month, upon the mountains of Ararat. ⁵ The waters were continuously diminishing until the tenth month. In the tenth month, on the first of the month, the tops of the mountains became visible.

1. ויזכר אֱלֹהִים — God remembered. To say that God "remembers" implies that forgetfulness is possible for Him, which is clearly an absurdity. The Torah uses this term, like many others, to make it easier for us to understand the course of events: God's wisdom had decreed that up to this point He should ignore the plight of His creatures, as if He had forgotten them. Now, when He was ready to show them mercy, it was as if He had remembered. The commentators state that Noah earned this mercy because he fed and cared for the animals during all the months in the Ark (Midrash).

— God "remembered" that the animals that were permitted to enter the Ark had not previously perverted their way, and that they had refrained from mating in the Ark (Rashi).

— He noted that Noah was a perfectly righteous man, and there was a Divine covenant to save him. Concerning the animals, God remembered His plan that the earth should continue with the same species as before (Ramban).

3 Feasts of Faith - R. Wolfson [H]

Why Was Noah in Need of a Special Remembrance?

The Musaf Shemoneh Esrei on Rosh Hashanah is comprised of three parts, the middle of which is Zichronos. In Zichronos we express that even though we are only a microscopic fleck of dust within the vast cosmos of creation, we are remembered by Hashem. Hashem pays attention to the smallest of creatures because He created us all for a mission which is crucial for the success of the universe.

We then zoom in on a particular individual whom Hashem remembered — Noah: "And also Noah You recalled with love, and You remembered him with salvation and compassion..."

We recite the following pasuk:

G-d remembered Noah and all the beasts and all the animals that were with him in the ark, and G-d caused a spirit to pass over the earth, and the waters subsided.¹⁶

What we are saying is: "Hashem, in such an infinite universe You remembered tiny Noah and the animals he was caring for, and sent a spirit of compassion to dry up the earth and release them from their confinement in the teivah. Likewise, please remember and have compassion upon us."

Why, however, did Noah need a special remembrance of love and compassion and a spirit of mercy for the waters to recede? The plan was arranged already 120 years before the Mabul. Hashem had told Noah to build a teivah in which he would protect him and the animals, after which he would go out and repopulate the world. Why the need for love and compassion? Would all living beings in the teivah have perished like a spaceship stranded in space without the special spirit of kindness that Hashem sent over the earth? Did something change between Hashem commanding Noah to go into the teivah and the end of the Mabul?

הלבוב פרשת נח הלקח 4 מב

בתיב (ה) 'ויזכר אֱלֹהִים' את נח וגו'
ועזר אֱלֹהִים רוח על הארץ וישבו
המים, וזרש' 'זה השם מדה הדין הוא'
ונהפכה למדה הרחמים על ידי חפלה
הצדיקים, ויש כאן דבר הדרך פירוש, כי
לפי הנראה מסדר הפרשה של המבול
והנחיתה של נח לחיבה מלכתחילה הייתה רק
לזמן קצוב, רק להגיל את נח ממי המבול,
וא"כ למה ה' נזכר להפוך מדה הדין לרחמים
בשביל להפסיק את המבול ולזכור את נח
ולחיותו מן המבול, הלא כבר כ' (ה) נח 'ויזכר'
את כל היקום, וכולם נהרגו, ושוב אין נזכר
עוד להמבול, ומדברי רש"י משמע שמדה
הדין היה שיהיה אחר המבול מוצא אחר ממה
שהיה קודם המבול, ורק ע"י כח התפילה
נהפך מדה הדין לרחמים, ולכן ויזכר אֱלֹהִים.

ויש לזכור מה הייתה התביעה של מדה הדין
כאן.

56-

That is to say, Noah's prayer in the ark caused a change in the modes of Hashem Yisbarach's conduct. As a result of his prayer, Hashem replaced the Attribute of judgment, which had instigated the flood, with the Attribute of mercy, thereby terminating the flood, as we see in the continuation of the verse:

6

The concept of zechirah, remembrance, in reference to Hashem Yisbarach, has nothing to do with remembering facts. It is the human memory that undergoes changes — now remembering something that before was forgotten. As far as Hashem Yisbarach is

5

174

R. Friedlander (H) RINAS CHAIM

RASHI EXPLAINS this verse:

זה השם מדה הדין היא, — "God remembered" — ויזכר אֱלֹהִים ונהפכה למדה הרחמים על ידי תפלת הצדיקים [Divine] Name מדה הדין [represents] (אֱלֹהִים) the Divine Attribute of judgment, but it was transformed to the Attribute of mercy through the prayers of the righteous."

concerned, *zechirah* denotes the stimulation and the setting into activity of one of His *הנהגות*, or modes of conduct. This could apply equally to exercising the Divine Attribute of mercy or the Divine Attribute of judgment, depending on whether what ignited the “memory” was good or bad. Thus God’s “remembering” represents His activity, whereas human *zechirah* is the catalyst for man’s action, but not the action *per se*.

Thus the *zechirah* referred to here is a change in the mode of conduct, as the Ramban put it: "He *saw* it [necessary] *now* to take them out [of the ark]." Hashem's **הִתְהַוָּה** changed towards Noah due to his perfect righteousness and it changed towards the animals due to His desire to maintain the existence of creation. Until that moment, the Divine Attribute of judgment, which instigated the Flood and the destruction of the world, had governed the universe. Now Hashem decided to be **זוֹכֵר**, i.e. to change the pattern of conduct and adopt the Attribute of lovingkindness and mercy, thereby maintaining His world.

BEREISHIS MIDRASH RABBAH NOACH

אמר רבי שמואל בר נחמני: או לקחם לרשעים שהם הופכים מדת רחמים
 R' Shmuel bar Nachmani said: Woe to the wicked,
 for they convert God's Attribute of Mercy to the Attribute of
 Strict Justice.¹⁹⁴ "ה' מדת רחמים, ה' ה' אל רחום
 For in every place in Scripture that it states **HASHEM**
 ("יהוה"), that Name represents the Divine Attribute of Mercy,
 as it states, **HASHEM, HASHEM, God, Compassionate and**
Gracious (Exodus 34:6). ויכתוב ויזרח רשת האדם בארץ
 "יזרחם ה' כי עשה את האדם," ויזרחם ה' אמונה וגו' " – Yet it is written

Insights

① **Mercy Transformed** R' Yitzchak Blazer (Kochvei Ohr [Jerusalem, 5734] §69) explains the Midrash literally to mean that the wicked transform the Attribute of Mercy into one of Strict Justice. It is not simply that God shifts from exercising one Attribute to exercising another. It is rather that the Mercy itself is transformed into Justice. And he illustrates the significance of this transformation.

Some people are by nature merciful; it is difficult for them to see others suffer. Other people are by nature cruel; the suffering of others leaves them largely unmoved. Surely, the cruel person is far more likely than the merciful one to berate or cause pain to his fellow. For the merciful person is restrained by his disinclination to cause suffering; the cruel person has no such compunctions.

There are times, however, when the merciful person will react *more harshly* than the cruel one. That is when an innocent person is being

victimized. The merciful person, who cannot tolerate the innocent person's suffering, will react angrily to the aggressor. The cruel person, however, will remain more passive; the suffering of the innocent victim does not provoke him as much. Thus, God warns us not to mistreat a poor man for *it will be that if he cries out to Me, I shall listen, for I am compassionate* (Exodus 22:25); it is precisely because God is compassionate that He will react *more* harshly if someone exploits the unfortunate one!

This is what our Midrash means when it teaches that the wicked “transform” the Attribute of Mercy into one of Strict Justice. God is merciful and He is therefore especially indignant, as it were, when the wicked act unmercifully — whether to others or even to their own souls.

Woe to the wicked, then, who bring upon themselves not only the wrath of Strict Justice, but the even greater fury of Mercy transformed.

ויעווי"ש שכי' לתוך בזה, הא דקשה דכיון דכל התיבה התנהלה עפי" נסים, א"כ למה הי' לו נזח לעמול קשה בהאכלת הבהמות, עד שאמרו חז"ל על יציאת נח מהתיבה שהי' בזה ממש יציאה ממסגר. וכך אמרו בתנהומא בזה"ל: זהו שאמר הכתוב "היעיאה ממסגר נפשי וגו'", א"ר לוי כל אוהן י"ב חדשים לא טעם טעם שינה לא נח ולא בניו שהיו זקוקין לזון את הבהמה ואת החיה ואת העופות. יש בהמה שאוכלת לב' שעות בלילה, ויש אוכלת לשלשה וכי', ע"כ. ואמאי הי' צריך לכל זה. אך להנ"ל הוא פשוט, שהלא רק בזכות זה ניצלו הוא ומשפחתו.

עוד כתב שם, שנהג כן משום "והלכת בדרכיו", וכיון שהיתה לו הזדמנות לזון את כל החיות והבהמות כהנהגת קוב"ה בבריאה, הי' חפץ לקיים זאת.

קדמונים הסבירו כי שמותיו של הקב"ה רומזים על צורות שונות של התגלויות שבהם הוא מתגלה אל בריותיו. יש שהוא מתגלה במידת דינו ואז שמו "אלקים", ויש שהוא מופיע כזקן מלא רחמים, ואז שמו "ה'".

התכלית שלמענה נבראו השמים והארץ וכל צבאם הלא היא גילוי כבוד מלכות שמים. כך העידו חז"ל (סוף אבות): "כל מה שברא הקב"ה בעולמו, לא ברא אלא לכבודו, שנאמר: כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו, יצרתיו אף עשיתיו".

גילוי זה של מלכות שמים עשוי להתבצע בצורות שונות. אפשר שישבילך הבריות להבין את התכלית שלמענה נצרכו, יטו שכס אחד לעבודת בוראם, ועל ידי זה יתקדש השם הגדול ברבים. אולם גם אם לא יעשו כך, ואף אם ימרו את פי הבורא, המטרה הראשונית תושג, אמנם אז יונהגו הבריות במידת הדין, אולם גם זו אומרת "כבוד שמים".

כשאיירע מה שאירע, שאנשי דור המבול סטו לחלוטין מדרך הישר וגזירה עליהם כליה, בכל זאת גם אז לא בטלה המטרה שמבראשית. גם על ידי המשפט שעושה הקב"ה בעוברי רצונו שמו מתגדל ומתקדש לעין כל. אולם

לבטח עדיף שמלכותו תוכרז קבל עם באמצעות עושי רצונו ובאמצעות ההסבה שמטיב הקב"ה עם ההולכים עמו בתמים. זו דרכם של הצדיקים. אפשר שגילוי מלכותו יתברך יתבצע על ידי הדגש של מידת הדין כבמבול, אולם לבטח עדיפה על פניה האפשרות של גילוי כבוד מלכותו באמצעות מידת הרחמים.

כל זאת כלל נעים זמירות ישראל בממזמר (כט) שבתהלים. באותו פרק מתאר המשורר האלוקי את גבורות הבורא הניכרות מתוך תופעות שונות שבטבע: "קול ה' בבח... קול ה' שובר ארזים וישבר ה' את ארזי הלבנון, קול ה' יחיל מדבר וכו'". הממזמר ממשיך להציב על גבורות ה' שהופיעו באירועים שונים שבהסטוריה: "ה' למבול ישב, וישב ה' מלך לעולם". המטרה הראשונית שישב ה' מלך לעולם הושגה במלואה כאשר ה' הוריד את המבול הטרף. אולם, מוסף

המשמור ומבדיר, כי עדיפה הדרך המשנית שבה "ה' עוז לעמו יתן, ה' יבדק את
עממו בשלום". כאשר הנסיבות גורמות לכך שיכול הקב"ה לפתוח את אוצרו
הטוב אשר בשמים ולהריק את שפעת טובו על עמו ועל כלל עולמו, מושגת
התכלית שלמענה נוצר העולם בצורה הרצויה. זוהי הדרך שאליה מובילים
האמצעות מעשיהם הטובים.

ראמצעות מעשיהם הטובים.

אחד ספר בראשית משה קסג
צדקה תציל ממוות - עולם חסד יבנה
שני יצחק

יִיזְכֹּר אֱלֹקִים אֶת נח" [ח-א]

מה זכירה נזכר לו, שזן ופרנס את כל בעלי החיים שנים עשר חודש בחיבה. (בר"ר

א] וכן מצינו כמדרש תהלים (לו), "דוד אל תתחר במרעים", זה שאמר הכתוב (משלי כג-י) "אל יקנא לך בחטאים", ובמה תקנא, בילאת ה' כל היום וגו'. כשאמר למלכי נדק, כיצד יצאתם מן התיבה, אמר לו, בצדקה שהיינו עושים. אמר לו, וכי מה צדקה יהיה לכם לעשות, וכי עניים היו שם, והלא לא היה אלא נח ובניו, ועל מי הייתם עושים צדקה. אמר לו, על החיה והבהמה והעוף. לא היינו ישנים כל הלילה, אלא היינו נותנין לפני זה ולפני זה. פעם אחת איחרנו את עצמנו, ויצא אבי משובר. אותה שעה, אמר ביהם, מה אלו אלו! שעשו צדקה עם בהמה חיה ועוף לא היו יוצאין משם, כבשביל שאיחר עצמו כמעט קיבל שכרו ונשבר, אני, אם אעשה עם בני אדם שהם ברמות עצלם של המלאכים. על אחת כמה וכמה שאנצל מן הפגעים, מיד (בראשית כא-לג) ויטע ש"ל", אכילה שתיה לויה וכו', ע"כ (מדרש תהלים לו).

מדרשים אלו הם המקור למה שכתב האו"ח הק', וז"ל: "ויזכר אלקים את נח את כל החיה ואת כל הבהמה אשר אתו בתיבה" - גם זכר כל הטוהר והעול אשר עליו הבהמה והחיה וכך אשר אתו בתיבה **וניצל עליו**, עכ"ל. כלומר, שזכות זכירת מעשים לו של נח היא זו שהצילה אותו ואת כל מי שהיה אתו בתיבה להוציאם ממנה.

✳ וראיתי בספר 'לב אליהו' שכתב ד"ל: הרי לפנינו שכל עיקר יציאתם מן התיבה
יהיה תלוי במה שזנו ופרנסו את הבריות שם, ואלמלא צדקה זו היו נשארים בתיבה
ל ימי חייהם ולא היו רואים אור עולם כלל, נורא ואיום! ונתבונן נא עוד, אם
שבייל בע"ח, ובזמן ובמקום כנ"ל, נצטערו נח ובניו צער רב כל כך לזונם ולכלכלם וכו',
ו"ו אדם שהוא נברא בצלם אלקים, עד כמה יש להצטער עליו במה שחסר לו, ולמלא
חסרונו בכל מה שאפשר, עכ"ד.

Kindness

A second area that the sources tell us helps someone gain atonement is that of kindness toward others.¹³ In a general sense, this can be explained in a manner similar to the above attribute of patience: if he treats others kindly, he himself will be treated kindly. However, it is possible to perceive a deeper dimension as to how this works.

The Gemara tells us that different sins require different treatments in order to gain atonement, depending on the severity of the sins:

- Some can be eradicated instantly with teshuvah alone;
- others require the additional purifying effect of Yom Kippur;
- while others are so severe that they also require *yisurin* — suffering, in order to be completely erased.¹⁴

Why does a person have to undergo suffering in order to gain atonement? On a basic level, it is simply part of his punishment.

However, Rav Yosef Dov Soloveitchik explains the idea of *yisurin* in an entirely different way.¹⁵

Even as the dominant Divine attribute when it comes to teshuvah is obviously that of mercy, nonetheless, we see from a number of sources that this mercy is not entirely divorced from pure justice. In other words, even the forgiveness that comes with teshuvah is governed by certain guidelines.

Sometimes, it is possible that a person has committed a sin that is so grave he has forfeited his very right to exist. Why? In the purest of terms, Hashem grants man existence in order to live in accordance with His directions. Should a particular individual swerve too far from that path, his right to that existence simply expires.

It turns out that when man comes to do teshuvah, he is essentially looking to reacquire his existence. Strictly speaking, when one wishes to acquire anything, he has to pay with something of equal value. In this case, when man is looking to reacquire his life through teshuvah, the only asset he has that is equal in value to his life is...

his life! In strict terms, therefore, by definition he cannot afford to reacquire his existence.

However, says Rav Soloveitchik, here the attribute of mercy comes in and finds a way for one to get his life back in a way that will satisfy the law regarding these matters. One of the ways an object can be acquired is through money. Furthermore, the halachah states that it is possible to effect a money purchase with a minimal amount, called a *perutah*, even if the item being acquired is very valuable.

Applying the concept to our case, we can now see how suffering helps one to gain atonement. No one can afford to pay "full value" in order to get his life back, for that would involve paying with his life itself. However, when someone suffers, he loses some aspect of his quality of life. Sometimes, it is the equivalent of a *perutah's* worth of life, sometimes it is more. That is something that is determined by Heaven, but the goal is to allow for a person to pay with "part of life" in order to have his life itself restored to him.

This is a truly illuminating insight into this matter, and perhaps it will help us deepen our understanding of our discussion.

We have mentioned that one of the ways a person can avoid suffering is through acts of kindness. In light of the above approach, we may say that as surely as one can buy his life back through parting with some piece of his own life, he can also buy it back through *adding on to the life of others*. Every act of kindness enhances the life of the recipients in some way, either by making them happier, or by making things easier for them. This is the value of acts of kindness, and how they help a person avoid *yisurin*. If we need to pay for our life with "life-installment deposits," we should choose to deposit them with others.

ובאמת שזו כוונת הכתוב במשלי (י-ב) "וצדקה תציל ממות", דהיינו כשיש גזירת מיתה [וכדוגמת גזירת המבול על העולם], הדרך היחידה להינצל ממנה, הוא ע"י צדקה ולכן היו נח ובניו מוכרחים להיות עסוקים בזה [אפילו כשהצדקה היא בבהמות], שע"י מעשיהם תבטל גזירת מיתה שכבר נגזרה על העולם.

* וכך איתא בסנהדרין (צח ע"ב): שאלו תלמידיו את רבי אלעזר מה יעשה אדם וינצל מחבולו של משיח, יעסוק בתורה ובגמילות חסדים, ע"כ, אשר ע"כ דוקא על ידי גמ"ח אפשר להינצל ממיתה. ולכן בנדר"ד מאחר שבדרך הטבע לא היתה התיבה חתומת הכופר יכולה להתקיים כלל בתוך שגגת גלי ים, מים הודונים, אלא שזהו עצם הנס - כי נשמרה מתוך החסד הנפלא.

ב] אך הלום ראיתי שהגר"ד הקשר וצ"ל ביאר, הא דה"י נח זקוק לזכות זו דוקא, היינו משום שה"י צריך לתקן ענין זה מחמת תביעה שהיתה עליו. וז"ל: ולכאורה קשה, הרי נח היה צדיק תמים, וכדאי שהיו לו עוד זכויות שיכול היה הקדוש ברוך הוא לזכור לו, ומדוע זכר לו דוקא זכות זו.

* ונראה לבאר, שכדי לקבל חסד צריך לעשות חסד. והנה עיקר התביעה על נח שבגלל זה היה צריך לסבול צער התיבה, היה על כך שלא דאג מספיק לבני דורו, שלא התפלל עליהם מספיק, כמבואר בזהר בפרשתנו (י"ז ע"ב), ואם כן בזה לא יעיל לו זכויותיו להנצל, כי חסד לו בחסד ובדאגה לבני דורו, ולכן עיקר הזכירה שהקדוש ברוך הוא זכר לו שזה הועיל לו להנצל, היתה דוקא הדאגה לכל הבעלי חיים בתיבה, שזה היה ענין של חסד, ובזכות חסד זה זכה לחסד וניצל.

13] ג] ויש לדקדק כן בדברי הזהר (ח"א ט"ב) שהביא הטעם למה נקראו האנשים בשם "בני נח" ולא בני האדם, משום "שהאדם גרם מיתה לעולם ואילו נח הביא חיים לכל העולם, והרי הם נקראים על שמו" (ע"פ מ"י הט"ס).

והנה מלבד מה שנח גרם שעל ידו היה קיום המשך העולם במובן הגשמי, הרי שנח יצק מהות לקיום העולם. נח בנה את העולם ע"י חסד רצון יום ולילה ללא שביתה עם כל ברואי העולם, והיה במס"נ לחיות כל י"ב חדש, במאסר, באויר המחניק עם ריח הבע"ח והזבל [הבה נתבונן, קומה מלאה רק של זבל בתיבה!]. - עשיית חסד במסירות נפש כזו היא קיימה את העולם! - עשיית חסד זו היתה הדרך והמבוא לקיום העולם, ובלי זה לא היו יוצאים מן התיבה לעולם. ועל זה נאמר "עולם חסד בינה" (תהלים פ"ג). כך מביאים חיים לעולם, ע"י חסד ללא שיעור ושיוור עצמי.

מקדש הלוי

ר' יצחק

16

בפירושה של אותה 'זכירה' שזכר ה' את נח, מצינו דעות רבות במפרשים. אחת הדעות, הינה דעתו של החזקוני, המבאר כי ה' זכר את החסד שהתחסד נח עם החיה ועם הבהמה אשר עמו בתיבה, ובזכות כך - הפסיק את המבול והוציא את נח מן התיבה.

לכשתבונן, נמצא כי אכן, בחסד שהתחסד נח עם בעלי החיים - היתה מעלה מיוחדת אשר אינה נמצאת בחסד רגיל מן השורה, מעלה אשר יתכן שבזכותה זכה נח להנצל.

* שכן כאשר מתחסד האדם עם רעהו, סביר להניח שבעומק ליבו הוא מצפה לגמול ולהכרת טובה. אולם כאשר מתחסד האדם עם בעלי החיים - הוא מודע מראש לכך שלא יזכה להכרת טובה מכל סוג שהוא, ונמצא כי מעשה זה הינו מעשה שהוא לשם שמים בלבד, ללא כל תועלת וכוונת רווח אישי!

ואמנם, מוצאים אנו כי לא זו בלבד שלא הכירו החיות טובה לנח, אלא ש'כפיות טובה' גדולה נמצאה בהם - אם אפשר בכלל להשתמש באופן מושאל בביטוי זה. כבר הובא לעיל המעשה בארית, אשר היכה את נח כאשר איחר את מזונו פעם אחת ויחידה, וגם זאת שלא במתכוון... אם בכל אופן המשיך נח לטפל בכל החיות במסירות גדולה, ברור כי היה זה אך ורק לשם שמים, לקיים את ציווי בוראו!

כן לכאורה. אלא שאם נעמיק מעט יותר, נמצא כי במידה מסויימת, גם מאדם לא ניתן לצפות להכרת טובה אמיתית. גם אם מוצאים אנו גילויי הכרת טובה בין איש לרעהו, הרי שלמעשה זו היא אחיזה עיניים בעלמא...

* אילו היינו יכולים לחדור אל תוך ליבם של מכירי הטובה הללו, היינו מוצאים במרבית המקרים שהם אינם מכירים טובה מחמת רצונם להביע את תחושות ליבם העולה על גדותיו, אלא מחמת רצונם הפשוט לזכות לטובות גם בעתיד מצד אותו אדם שהיטיב להם...

לפיכך, מה טוב נעשה, אם נפנים את ההכרה כי כל הטבה שאנו מטיבים לזולת - הרי היא למעשה חסרת סיכוי לקבלת גמול כלשהו, וכך יהיו כל מעשינו שבין אדם לחבירו - לשם שמים, מעין בחינת הטבתו של נח לחיות אשר עמו בתיבה, הטבה אשר זיכתה אותו לצאת חי מהתיבה ולבנות את כל חיי המין האנושי מאותו היום ואילך!

פה

עלין

פרשת נח

לתת

18

ביאר הסבא מסלבודקה זצ"ל שכיוון שהקב"ה דן אז במידת הדין, לכן למרות שנח היה צדיק תמים, והובטח לו שיינצל, עדיין איננו מוגן לגמרי

בשעה שמידת הדין שולטת, ועלול היה להמחות עם כל היקום, ורק בזכות הזכירה המיוחדת נהפכה עליו מידת הדין למידת הרחמים.

אנשי כנסת הגדולה הדגישו את זה במטבע התפילה: "וגם את נח באהבה זכרת ותפקדו בדבר יסועה ורחמים בהביאך את מי המבול... ככתוב בתורתך "ויזכר אלקים את נח ואת כל החיה ואת כל הבהמה אשר אתו בתבה ויעבר אלקים רוח על הארץ וישכו המים", זכירתו של נח והצלתו היתה באהבה ופקידה מיוחדת של יסועה ורחמים.

הלימוד בזה, שגם מי שבידו זכויות רבות ועצומות נצרך למידת החסד להגנתו בפרט בזמנים שמידת הדין מתוחה רח"ל.

אור הצפון - שמות עמ' מ"ד

46 Ateres Mordechai al Ha'Forah

21

PERSON HAS WITHIN himself the ability to act with great compassion and kindness. Yet, the level of merit gained by doing acts of kindness when done within a society that promotes charity cannot be compared with acts of kindness fulfilled in a society that shuns and discredits such acts. When a person finds himself among selfish and self-centered people, it is more difficult to constantly resist the prevailing norms of one's environment and instead to remain benevolent and sharing.

Noach was responsible to feed the animals during their stay on the Ark. In fulfilling his task, he reached out and went beyond the call when it came time to care for all their needs. He administered to their schedules with such precision that the animals grew accustomed to perfection. Once, when he was delayed for only a few moments in delivering food to the lion, the ferocious lion snapped at Noach and maimed his arm (Tanchuma 9).

These exemplary efforts of Noach emanated from a world that was (spiritually bankrupt, as the world around him was in ruins. The people of his generation were notoriously deficient in the area of kindness for one another. Theft and murder were rampant, as people were involved in the design and production of weapons and tools of harm. Yet, this was the era in which Noach functioned, as he applied himself in resisting this trend to serve the needs of others.

There was a great degree of judicial reasoning which was used in arriving at a sentence which fairly condemned that generation for their cruelty and evil. Yet, this same process reflected positively on the kindness of Noach, which was contrastingly magnified, for it was performed at a time when Noach had to go against the tide of society's norms. His merit was therefore much greater than it would have been had he lived at a time when such actions were lauded.

סוף

19

כי אמרתי עולם חסד יבנה

במדר"ר (ג, סוף ג) מה זכירה נזכר לו שכן ופירנס אותן י"ב חודש בתיבה. - עוד במדרש ששאל אאע"ה את מלכי צדק שהוא שם בן נח, איזה זכות היתה לכם שניצלם בתיבה מהמבול, והשיבו שאבינו נח עסק כל אותן י"ב חודש במזון החיות הבהמות והעופות לכל א' בזמנו כיום או בלילה ומזונו הראוי לו. כששמע זאת אאע"ה מיד ויטע אשל. - וצ"ב הרי נח היה לו זכות עצמו שהיה צדיק ותמים וכזה די להנצל. - אלא שהיתה מידת הדין מתוחה מאד בעת שהקב"ה החריב את כל היקום שבעולמו, והיתה מדה"ד יכולה לקטרג גם על נח. והחסד שעשה הצילו.

ויוב"ב עפ"ד החפץ חיים (כאהבת חסד) שכאשר היו גזירות קשות שונות בימיו יצא בכרוז לאחב"י להרכיב בצדקה וחסד וז"ל. שע"י פעולתו בחסד כעוה"ז. מעוררים למעלה את מרת החסד העליונה, ומרתם הקב"ה על עמו לעשות עמם חסד ולא דין. - ולכן הטיל ה' זאת על נח, והוא קיים

זאת לנדר שינה מעניו ולטרוח קשה יומם ולילה לזון את בעלי החיים, שע"י פעולת חסד זו יעורר הקב"ה מרת החסד לרחם ולהמשיך בקיום העולם, ולא ליזכר לעולם את כל אשר השחיתו דרכם, אלא לזכור שיש בעולם אנשי חסד כנח. ובזה וישוכו המים כפירש"י כמו כשן חמת המלך לשון הנחת חימה.

וז"ש בפסוקי זכרונות (במסוף ראש השנה) וגם * את נח באהבה זכרת. נחעוררת רבש"ע למדת האהבה והחסד כשראית את נח.

The *Midrash* declares that the righteous are fortunate in that they reverse the Trait of Judgment to be Mercy. This means that the very same element of criticism to which the evil ones of the generation were subject, was in and of itself the same vehicle by which Noach was found to be especially meritorious. Noach was able to maintain and even promote this feature of kindness, despite the overwhelming tendency that prevailed to act selfishly. In that merit he was successful in eliciting a response of mercy from the heavens, and the waters subsided.

Rabbi Pinchas Friedman

Parshas Noach 5774

Translation by Dr. Baruch Fox

Thus, we can deduce from Rashi's choice of terminology that this is what he is teaching us. By means of his prayers, Noach succeeded in transforming the attribute of "din" into "rachamim." For, his tefilos acted like "the prayers of tzaddikim," which cause an upheaval of the attribute of "din"—transforming it into the attribute of "rachamim." By the way, we have learned from Rashi a new interpretation of the Gemara's statement. It states that the prayers of tzaddikim "transform HKB"H's mindset from the attribute of "harsh judgment" to the attribute of "mercy." Simply understood, we would explain that their prayers affect a change, as it were, in the way HKB"H manages the world; rather than ruling with "din," He rules with "rachamim."

Based on Rashi's comments, however, we see that the prayers of tzaddikim actually transform the "din" itself; the "din" itself is made to coincide with the management based on the attribute of "rachamim." Thus, the use of the terminology portraying upheaval and transformation: "מהפכת דעתו"—a radical upheaval occurs transforming the actual "din" into "rachamim." This is illustrated by the passuk regarding Noach: **"Elokim (G-d acting in accordance with the attribute of "din") remembered Noach.** It was Elokim specifically that acted mercifully. We find a similar instance regarding Rachel Imcinu: **"ויוכר אלקים את Rachel—Elokim remembered Rachel.**

24 We can apply this idea very nicely to interpret the proclamation of Yisrael's sweet psalmist, David HaMelech, (Tehillim 69, 14): "ואני תפילי לך ה' עת יצוני"—but as for me, my prayer is to You, Havaya, at an opportune time. In other words, I pray to initiate an opportune moment emanating from the name of "rachamim," *Havaya. Yet, that does not suffice for me. Rather, my desire and intent is to also transform the "din" associated with the name **Elokim** into mercy, "rachamim." Thus: "אלקים ברב חסדך ענני באמת"—Elokim, in the abundance of Your kindness, answer me with the truth of Your salvation—the name Elokim itself, representing "din," will answer me favorably, demonstrating His abundant kindness.

6 We can even suggest a very nice explanation as to why it was necessary for Noach to transform the "din" of **Elokim** into "rachamim," and was not satisfied with merely transforming HKB"H's management via the attribute of "din" associated with the name **Elokim** to management via the attribute of "rachamim" associated with the name **Havaya.** As Rashi demonstrated, the generation of the "mabul," due to their wickedness, transformed the actual "rachamim" into "din." Rashi cites the passuk: "ויראמר"—and Havaya said, I will wipe out mankind.

Here we see that the name **Havaya**, connoting mercy, was transformed into a role of "din."

Therefore, it would have served no purpose to merely transform HKB"H's management from one of "din" to one of "rachamim." For, at that time, even the attribute of "rachamim" functioned as "din"—exactng judgment. Consequently, Noach cleverly employed his tefilah to transform the "din" itself into "rachamim." As a result, there was no longer any "din" in operation but only total "rachamim." Both the name **Havaya** and the name **Elokim** reflected "rachamim"—as we learned from the passuk: "ויוכר אלקים את נח"—Elokim remembered Noach.

Noach's Supplication in the Teivah: "Bring My Soul out of Confinement"

Continuing our journey, let us now clarify where it is that we find that Noach prayed to Hashem in the "teivah." According to the great Imrei Emes of Gur, zy"a, the source is the Midrash (B.R. 34, 1). Elaborating on the passuk (Bereishis 8, 16), it states:

"וידבר אלקים אל נח לאחר צא מן התיבה. (תהלים קמב-ח) הוציאה ממסגר נפשי להודות את שמך, כי יכתירו צדיקים כי תגמול עלי. הוציאה ממסגר נפשי זה נח שהיה סגור בתיבה י"ב חודש. לתת הודיה את שמך, לתת הודיה לשמך. כי יכתירו צדיקים, יתכלולו בי צדיקים. כי תגמול עלי, שגמולת עלי ואמרת לי צא מן התיבה."

Noach was confined within the "teivah" for twelve months. According to the Midrash, after that period of confinement, he beseeched Hashem: "הוציאה ממסגר נפשי"—release my being from this confinement. He beseeched HKB"H to take him out of the "teivah." As we learned from the Midrash above, his tefilah effectively transformed the attribute of "din" into the attribute of "rachamim"—as reflected by the passuk: **"Elokim remembered Noach."** Elokim, connoting "din," acted mercifully. Similarly, the command to exit the "teivah" is expressed as follows: "וידבר אלקים"—once again, the name Elokim is employed.

Nevertheless, let us consider a statement in the *Zohar hakadosh* (Noach 67b). Noach is viewed as being flawed for not having prayed on behalf of the people of his generation—in an attempt to save their lives—as Moshe Rabeinu prayed for Yisrael in the aftermath of the "cheit ha'eigel." As a consequence, the "mabul" is named after Noach, as we find in the words of the prophet (Yeshayah 54, 9): "כי נח זאת לי אשר נשבעתי מעבור מי נח—for the waters of Noach shall this be to Me as I swore that the waters of Noach would never again pass over the earth. This being the case, it is bewildering. Seeing as Noach

possessed the power of "the prayers of the tzaddikim"—the power to transform the attribute of "din" into the attribute of "rachamim"—as he demonstrated in the "teivah," why didn't it cross his mind to utilize his power of tefilah to save his entire generation?

27 Noach Was Punished by Being Confined in the Teivah for Twelve Months

It appears that we can resolve this issue satisfactorily based on a revelation from the Chasam Sofer (Noach 22b). He addresses the matter of why HKB"H chose to save Noach from the turbulent waters of the "mabul" by secluding him inside the "teivah," full of animals and wild beasts, for an entire year. Surely, the Omnipotent could have saved him in numerous other ways—involving less discomfort and less confining. Yet, this method of salvation represented a punishment for Noach for his failure to pray for the people of his generation and for his failure to rebuke them. Here is what he writes:

"In my opinion, it is clear that the sojourn in the "teivah" represented a punishment for Noah and his family. It was certainly a form of incarceration and they undoubtedly suffered. The duration of the imposed decree was one complete year. Thereafter, they were allowed to exit the "teivah," but not before serving the entire sentence."

The Chasam Sofer is alluding to that which is explained in the Midrash Tanchuma (Noach 2): "אמרו רבותינו, י"ב חודש בתיבה לא" —during the twelve months in the "teivah," Noah did not sleep by day or by night; for, he was occupied with the care and feeding of the animals.

This fact is also evident from the Midrash cited above which taught us that Noah beseeched Hashem: **"Release my being from this confinement."** Noah pleaded with HKB"H to release him from the confinement of the "teivah." Thus, it is clear that Noah's incarceration in the "teivah" for twelve months constituted a severe form of punishment for him. Let us see exactly how unbearable this punishment was for Noah. We find the following description in the Pirkei D'Rabbi Eliezer (Chapter 23):

HKB"H Placed Noah in the "Teivah" so that He Would Rectify the Teivos of the Tefilah

We have learned that HKB"H saved Noah and his family by requiring them to enter the "teivah" as a form of punishment for Noah's failure to pray on behalf of the people of his generation. I would like to propose an explanation as to why HKB"H chose to describe the place of Noah and his family's salvation as a "teivah." The passuk states (Bereishis 6, 14): עצי גפר קנים "עשה לך תיבה" —make yourself a "teivah" of gopher wood; make the "teivah" with compartments. Let us endeavor to explain why HKB"H chose to call this giant structure a "teivah" rather than a ship or a house.

Yet, based on what we have learned thus far, we can suggest that HKB"H wished to convey a vital message to Noah. The reason for Noah's twelve month incarceration with animals was because he failed to utilize the words—"Teivos"—of prayer to save the people of his generation. He neglected to pour out his soul to Hashem utilizing the words—"Teivos"—of tefilah. His punishment was designed to teach him that he must correct this shortcoming by praying.

HKB"H conveyed this incredible message to Noah as follows (Bereishis 7, 1): כי אותך "ויראמר ה' לנח בא אתה וכל ביתך אל התיבה" —then Hashem said to Noah, "Come to the "teivah," you and your entire household, for

it is you that I have seen to be righteous before Me in this generation. HKB"H's directive could be understood in one of two ways. Understood simply, Hashem was telling them to enter the "teivah" in order to be saved from the waters of the "mabul." There is, however, a second way to understand Hashem's directive. Hashem was directing him to enter the "teivah" of tefilah before Hashem—to pray: "כי אותך ראיתי צדיק לפני בדור הזה" —because you are a tzaddik and your tefilos are capable of transforming the attribute of "din" into the attribute of "rachamim."

How beautifully this helps us understand the words of the Baal Shem Tov, zy"a. Elucidating the words of the passuk (ibid. 6, 16): "אור תעשה לתיבה" —a light shall you make for the "teivah"—he states that a person must illuminate the words—"Teivos"—of tefilah with proper concentration and intent—"kavanah." In a similar vein, the Degel Machaneh Ephraim (Noach) writes in the name of his elder, the Baal Shem Tov: "אור תעשה לתיבה - שתראה לאור התיבה שתוציא מפיה" —take care to illuminate the words that leave your mouth.

Based on what we have discussed, the message is clear. HKB"H placed Noah in the "teivah" hinting to him that he must make amends for not using his "Teivos" of tefilah to pray for the people of his generation. Therefore, the commands related to the building of the "teivah" contain many concealed allusions regarding the avodah of tefilah. Hence, in the sefer Baal Shem Tov (Noach 15 and on), many deep matters concerning tefilah are presented, which were revealed by the Baal Shem Tov by means of allusions inherent in the commands related to the construction of the "teivah."

Next, let us introduce the incredible words of the Toldos Yaakov Yosef (Noach) regarding this same passuk: **לתיבה "יצהר תעשה" —you shall make a "tzohar" for the "teivah."** There are three permutations of the word "צ"ה"ר, רצ"ה, צה"ר." The word "צ"ה"ר suggests trouble and distress. The word "רצ"ה" is related to goodwill—in our case, specifically divine goodwill. With the command: "make a צה"ר for the "teivah," HKB"H was hinting to Noah in no uncertain terms to transform the attribute of "din" to "rachamim" by transforming the word צ"ה"ר to the permutation רצ"ה. Thus, Noah understood that after he and his family had served a full year sentence in the "teivah"—the duration of the sentence for the wicked in Gehinom—he was now required to offer his prayers to Hashem in order to transform the attribute of "din" into the attribute of "rachamim."

And Noah Found Favor in the Eyes of Hashem —Who Foresaw that He Was Destined to Make Amends

Based on what we have learned, we have grounds to defend Noah's status as a tzaddik. His failure to pray initially on behalf of his generation, and transform the attribute of "din" into "rachamim," is because he did not yet comprehend the magnificent power of tefilah. He did not realize that it is even possible to pray on behalf of someone who has transgressed and has already been sentenced—transforming "din" into "rachamim." Furthermore, he did not consider himself or his tefilos worthy of the status of "tefilas hatzaddikim."

Notwithstanding, he was punished and confined to the "teivah." This is consistent with the elucidation in the Gemara (Yevamos 121b) regarding the passuk (Tehillim 50, 3): "וּסְכִיבִי מֵאֵרֶץ מְלִמֵּד שֶׁהָקֵב" —and His surroundings are exceedingly turbulent teaches us that HKB"H is exacting with those who surround Him, to the extent of a hairsbreadth. Noah was considered to be within the surroundings of HKB"H, as the passuk attests: את האלקים —Noah walked with G-d. Consequently, HKB"H held him accountable for not having grasped that it was his responsibility to pray on behalf of the people of his generation.

Upon seeing that he was being punished by HKB"H—being incarcerated with animals and wild beasts in the "teivah" for twelve months, equivalent to the sentence served by the resha'im in Gehinom—he took stock of his life and deeds, as is the custom of tzaddikim. He sought to understand why HKB"H punished him in this manner. Ultimately, he realized that it was because he had failed to be proactive and to utilize his power of speech to pray on behalf of the people of his generation.

Additionally, he scrutinized the significance of HKB"H's directive: **"יצהר תעשה לתיבה" —you shall make a "tzohar" for the "teivah."** He recognized that HKB"H was sending him a message; it was his responsibility to transform the actual צ"ה"ר into רצ"ה—to transform the negative into a positive, by transforming the "din" into "rachamim." At that point, he approached Hashem with the supplication: "הוציאה ממסגר נפשי" —release me from this confinement. Thus, he accomplished the desired transformation of the attribute of "din" into "rachamim," as indicated by the passuk: "Elokim remembered Noah"—even Elokim was transformed into "rachamim."

The *Mabul* was on the Earth for forty days and nights, and the waters covered even the highest mountains. All living beings, including the birds, died. All vegetation, including the top layer of the Earth, dissolved. Who remained? — וְיִשָּׁאֵר אֶת נֹחַ וְאֶשֶׁר אִתּוֹ בְּתִיבָה — "Only Noach and that which was with him in the *teivah* remained."¹⁷

But the word אֶת always means exclusion or minimizing, hinting that Noach here was "minimized," i.e., his health was compromised. He was coughing and spitting up blood because of the great effort involved in caring for all of the animals. Or, commentators note, he was limping because the lion had struck him because he was late in bringing it its food.

➤ The *teivah* was an oasis where the supernatural prevailed. Only 600 feet long and 100 feet wide, it was impossible for two of every living creature in the world to fit inside. It was also impossible for Noach to care for the myriads and myriads of creatures. He had a very small crew; how was each animal fed at the right time? Even 10,000 people couldn't have managed the *teivah*, so how did-8?

➤ The answer is simple — Hashem helped them. If Hashem helps, you can do everything. If He doesn't, you cannot do anything. So if Noach was managing only through the constant miraculous intervention of HaKadosh Baruch Hu, why did Hashem allow the lion to injure him?

37

THE SECOND ATTEMPT AT REDEMPTION

Hashem created a perfect world for Adam and Chavah. All they needed to do was refrain from eating of the Tree of Knowledge and then all would have been utopian happiness and pleasure. Alas, Hashem's first attempt, as it were, failed when the first couple ate from the *Etz HaDaas*.

For ten generations, Adam's descendants degenerated until the most compassionate option was to destroy them and begin again with Noach. Perhaps with him, Hashem could bring into being the world He had wanted to create.

For the entire year of the *Mabul*, a miraculous atmosphere, from the future era of perfection of *Olam HaBa*, prevailed in the *teivah*. Noach in the *teivah* was somewhat like Adam in Gan Eden before the sin. The plan was that from there, Noach should exit directly into Eretz Yisrael and the Messianic era would begin.

What went wrong? Why didn't Noach succeed?

✱ Cham, his son, ruined everything. The *Ribbono shel Olam* had commanded that during the period of the *Mabul*, all couples, including animals, were to separate in an act of empathy with the suffering of all living creatures. But Cham didn't listen. Thus, he also caused the dog and raven to disobey.¹⁸ Hashem's plans for perfection were thwarted.

➤ Instead of landing in Eretz Yisrael, the *teivah* stopped on the mountain of Ararat, in Turkey. Mankind exited into exile, outside of Eretz Yisrael, and lived in Babylonia, from where they were dispersed all over the globe.

38

ANIMALS IN A PERFECT WORLD

Some ask what Noach fed the carnivorous animals; how could meat remain fresh for over a year? Ibn Ezra calls them fools. The animals which usually eat meat could have eaten grass or fruits which don't spoil, he posits. But the Sages make it very clear that Noach brought each animal its specific kind of food — twigs for the elephant, glass for a certain kind of

bird, etc.¹⁹ And Rashi²⁰ says that Noach needed a miracle to prevent the fruits from rotting. Hashem could have easily made a miracle for the meat as well.

אמנם במדרש רבה שהבאנו מפורש לא כן: 'מה זכירה נזכר לו, שזון ופירנס אותם כל י"ב חודש בתיבה'. הרי שגם אצל נח נתעוררה הזכירה ע"י מעשיו הטובים ולא ע"י תפילה.

והנה בקול שמחה מהר"ר בונם מפשיסחא ז"ל הביא המדרש רבה הנ"ל (פ"ד, א): "הוציאה ממסגר נפשי", זה נח שהיה סגור בתיבה י"ב חודש. והקשה, למה

אמר 'זה נח' ולא אמר 'זו תפלת נח'. ותיקן וז"ל: 'ובתחילה נקדים לפרש פסוק (ישעיהו ס"ה, כב) 'והיה טרם יקראו ואני אענה עוד הם מרברים ואני אשמע'. ולכאורה קשה מה זה שהבטיח לנו השם שנענה בלי קריאה. אכן הדנה כשצריך אדם לאיזה דבר ורוצה להתפלל להשם שימלא חסדו, בתחילה הוא בלב ואחר כך במחשבה, שהוא מחשב האין יתפלל, ואחר כך בדיבור וכו'. אכן לזה צריך עיון רב וזכות השכל, ולפעמים הרצון הזה שהוא בלב אין יכול להתפשט אל הדיבור, ואף אל האותיות במחשבה אינו יכול להתפשט, וזה נקרא "טרם", שעדיין לא יצא מלב אל הפועל, והבטיח להם השם שיענה אותם בלי קריאה. ודו"ק.

ונחזור לעניינינו, הדנה בכל דור ודור יש צדיק יסוד עולם שמחבר עולם עליון ועולם תחתון על ידי מ"ן (ג"א - מע"ט) ששולח למעלה, וגם נח היה בעת ההיא צדיק שאמרנו. ומכיון שהביא השם מבוך על כל העולם וסגר השם את נח בתיבה, היה סגור מכל וכל, ואף להתפלל לא היה בידו. ונמצא, שתפלת נח היה בבחינת "טרם", שהיה מלוכב בהרצון הזה, והרצון לא היה יכול להתפשט לבא לבחינת הדיבור. וזה פירוש המדרש, "הוציאה ממסגר נפשי", שהיה קשה לו למה לא התפלל נח שייצא מן התיבה, ואמר המדרש "הוציאה ממסגר נפשי" וזה נח, שנת עצמו היה התפלה כמו שאמרנו וכו'. וזה פירוש הכתוב שאמר דוד המלך עליו השלום "ואני תפלה" (תהלים קט, ד). ודו"ק כי דבר עמוק הוא.

34 וענין "ואני תפילה" שרמז לו הר"ר בונם ז"ל כאן נתפרש בשמו ברמזים צופים (הובא בקול מבשר ח"ג): 'משל לעני הגון שבא לעשיר, והוא מלוכב בבגדים כאחד הסוחרים, אזי העשיר אינו יכול להכיר בו שהוא עני ובדוחק גדול. ולכן צריך העני הזה להציג לפני העשיר התנצלות ודוחקו, בכדי שיעזור לו. אבל אם בא לפניו איש מוכה, קרוע בגדים לכוש סחבות ונכה רגלים, בודאי עני כזה אין צריך כלל לדבר ולהציג את עצמו, כי מעצמותו נשקפת עניותו ודחקותו. כן הנמשל מובן מאליי'.

ונראה לומר שהסיבה שנת לא היה יכול להתפלל בתיבה היא תולדה של מעשיו הטובים שם, דמכיון שהיה טרוד כל העת בפרנסת בעלי החיים ולא ראה שינה לעיניו כל י"ב חודש, לא היה יכול להגיע לישום הדעת כדי להוציא את פנימיות רצונו לכלל אותיות המושבה ומשם לדיבור ותפילה. ולפ"ז י"ל שמש"כ רש"י 'תפילת הצדיקים' אין ר"ל שנת עמד בתפילה בתיבה, אלא שנת הביא את עצמו למצב שהוא עצמו היה התפילה, וזה ע"י הצדקה והמעשים הטובים שעשה בתיבה. ונמצא שדברי רש"י והמדרש אחד הם, שהצדקה והתפילה יחדיו הפכו את מדת הדין לרחמים. וכן מה שכתב המדרש 'מה זכירה נזכר לו, שזון ופירנס אותם כל י"ב חודש בתיבה', ר"ל דבזכירה זו נתגלתה פנימיות רצונו האמיתי, ונחשב לו כאילו עמד בתפילה שלימה.

35

ולדרכינו י"ל דשני המדרשים משלימים זה את זה, והמדרש מבאר את לשון הכתוב שנכתב בדרך תפילה על תפילתו של נח, ושזון מפרש שאין הכוונה שנת עמד בתפילה ממש, אלא שעצם מצבו בתיבה היה בבחינת "ואני תפילה", מתוך נדודו המרובה בפרנסת בעלי החיים בתיבה.

39

✱ But the animals in the *teivah* did not eat meat, because the *teivah* was an oasis of utopian perfection. And what are animals like in a perfect world? Well, we don't have to wonder. Yeshayahu HaNavi spells it out in his description of the Messianic era, "The wolf will live with the sheep, and the leopard will lie down with the kid, ... And a lion, like cattle, will eat hay."²¹

Why does the lion eat meat today? Why, in general, does any creature need to eat at all?

Life is an abstract concept, something that nobody fully understands or is able to define scientifically. What we do know is that if we don't eat, we cannot live. However, how does food give us life? The Torah teaches that there is a מוץא פי ה', a word of Hashem,²² a Divine quality in food, which nourishes the soul. It is one's ability to extract that מוץא פי ה' from food that keeps body and soul together.

We are not allowed to eat carnivorous animals, because they are spiritually fallen creatures. While sheep, goats and cattle are able to extract nutrition from grasses, even though they are not dense foods, the lion, among other carnivores, is too low to be able to extract nutrition from vegetation. It has been contaminated by cruelty and thus needs a concentrated meal of meat in order to remain alive.²³

41 Noach did not have to prepare meat for the carnivorous animals in the teivah. The lion, like the bull, happily munched on hay. No longer fallen, it was able to extract the nutrition from this less compact food and live peacefully.

But then, Cham, like Adam, sinned. As all of life on Earth was gasping its last breath as it withered painfully in the boiling water, the least the people in the teivah were required to do was to refrain from indulging in their own pleasures by separating from their spouses.

By violating the command of separation, Cham manifested a cruel streak, and that is why the dog and raven, which were influenced by him, emerged from the teivah black.

But Noach thought that the world was still as perfect as it should have been. It is quite probable that Noach, as parents are wont to, was not aware of, or overlooked, his son's sin (as did Yitzchak regarding Esav). So he was feeding the lion its usual portion of hay, but the lion wasn't getting full. It was eating and eating but it couldn't extract the life out of the grass, because it had once again been reduced to a cruel animal of tumah and lacked the refinement necessary to extract life out of a less dense material. Finally, it pounced on Noach and wounded him.

The teivah had failed. Hashem's plans for it were no longer feasible. Things had begun to deteriorate; the lion showed the first signs of the decay that had now set in. What would happen now?

"And also Noach You recalled with love, and You remembered him with salvation and compassion..." The original condition Hashem had made with Noach was null and void, now that there was sin in the teivah. But Hashem looked deeper into Noach and his sons. He saw that, while now things were heading downhill, in a little while, there would emerge a core of goodness — Avraham would be born and he would bring the world to a tikkun. It would take his descendants thousands of years, but eventually, through their keeping of the Torah, the world would reach the Messianic era.

42 As Parashas Bereishis concludes, וְגַם קָצָא חָן בְּעֵינֵי ה' — "Noach found favor in Hashem's eyes." There was something to be found in Noach; a certain spark of goodness glowed in him, a soul that was to be born in another ten generations that would make it worthwhile for HaKadosh Baruch

Hu to keep His part of the covenant, even though the family of Noach had failed theirs.

Hashem saw that Noach was not good right now, that there was much left to be desired in his children, but there was hope for the future. Eventually, through the children of Noach, the world would become a perfect place.

46-b.

למעלה. וזוה מובן מה שאנו אומרים בזכרונות בראש השנה, וגם את זה נראה זכרה, פי' שאף אצל נח החלון השפיע על המיזה לרעה, וכן אצלו אף שאנו מושפעים מהעולם מסביב לרעה, אנו מעוררים זכרה מלמעלה כמו שנה וזה להגלה אף שהיה קטרוג של מדה הדין. שעי' התפלות נהפוך את מדה הדין לרחמים מרובים.

עוד יש ללמוד מכאן, כמה גדול כח התפלה, כמו שמביא רש"י מחז"ל ש'יזכר אלוקים פירשו שנהפכה מדה הדין לרחמים ע"י תפילה, ויש להוסיף רמז 'ישאר' אף נח, בגימטריא בתפילה, שעי' תפילה נשאר נח, אף שהיה תביעה של מדה הדין, ויש ללמוד מכאן שעי' תפילה יכולת לעורר זכרה לטוב

46a

בתיב (ו, נד) 'ישאר אף נח, ופי' רש"י לפי פשוטו 'לנד נח, ולריך פי' הלא כבר כחיו שהכל נאכל, וא"כ ודאי שרק נח נשאר. וראיתי בספר חומת אריאל שר' שבתחילה כחזה המורה (ו, ט) על נח שהוא נדיק תמים, ואח"כ (ו, א) נדיק בלי תמים, ואח"כ כ' 'ישאר אף נח, ופי' שאכל נח מדרגת נדיק ומדרגת תמים, ונשאר רק נח לנד בלי שום שם לווי. וציאר שם ע"י פשט, ומוכן דבריו הוא, כי בעת בואו למיזה כבר חסר בו מדה התמימות, מפני שלא התפלל על דורו, והי' רק נדיק ולא תמים, ומכל מקום עדיין הי' נדיק ע"י שהי' זן את

הצריח צחיצה כמו שאמרו חז"ל (ב"ר ל, ח), ואח"כ כשנתעלל בעבודתו ואחר מוונות הארי אכל גם מדה נדיק ונשאר רק במדה נח לנד, ואח"כ כאשר עסק בנטיעת כרם, כחיו (ט, כ) ויחל נח, שחילל גם מדרגת נח לנד. עיי"ש דבריו המתוקים.

44

ויש לומר על פי דרכו שישאר אף נח הכונה שהיה לנח פחיתות מדרגת צאופן אחר. מיצה נח הי' מקום פליטה מדור המבול ומכל האור המנושם של חטאי הדור ההוא, והמיצה הייתה מקום אחר לגמרי עם אור של קדושה בלי שום קלקול, כי גם הנהמות והחיות שנקלטו בחור המיזה לא השמיחו את דרכם, ולכן יש להקשות האך קלקל חס צחיצה כמו שאמרו חז"ל (סנהדרין קט, ב) שעבר על נוי הצורה בחור המיזה, רק י"ל כי הקצ"ה אמר (ו, טו ועין שם ברש"י) 'זהר תעשה למיזה', ואמרו חז"ל שצוהר זה חלון, וחלון הוא גם פתח שיכנס דרכה ההשפעה מבחוץ, [כמו שידוע הסיפור מהגאון ז"ע שישב ולמד לאור הגר צנימו אפילו ציוס, ולא הניח להאור ליכנס דרך החלון, כי האור הזה מושפע מאור העולם בחור, וזה הי' נקודת הצחיצה שהי' בחור המיזה, שהי' עדיין קשר לעולם מלא השחמה שהי' בחור, וחס קישר עצמו • דרך החלון ועשה מה שעשה, ונעשה מ"ה"ר חילוף אומיות לזר"ה, ועי"ז שינה את כל מציאות של המיזה ממקום קדוש למקום שי

בו השפעה לא טובה. וזוה מובן למה היו צריכין לזכרה מיוחדת להגיל נח מהמיזה לאחר קלקול הזה, ולכן שפיר כ' ויזכר אלוקים, והוא זכרה מיוחדת אפי' שהי' קלקול. וזה ישאר אף נח, שהי' כאן מיעוט בדרגת נח, מחמת השפעת חס לתוך המיזה.

45

ויש לנו ללמוד מזה אף צריכין לשמור עצמינו שהחור לא ישפיע לתוך הפנים, כל בית יהודי הוא צחינת תיבה להגיל האדם מהשטן מים רבים שהם הגשמיים שיש בחור, והאדם צריך לראות כי לא יושפע ע"י אור הטומאה מבחוץ, וצריכין לשמור את אורת הקדושה בחור הבית.